

Rapport: I Østerrike har snittbonden 18 kyr og melka har blitt en eks portsuksess

2022-10-22

© Nationen

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

4 • NYHETER

NATIONEN • LØRDAG 22. OKTOBER 2022

• Landbruk

Småbruk: Landbruket i Østerrike har flere ordninger som retter seg mot de små brukene i områder hvor det er utfordrende å drive jorda.

Rapport: I Østerrike har og melka har blitt en eks

Landbruket i EU-landet Østerrike har satset mer på småbrukene enn i Norge, og eksporterer landbruksvarer for milliarder.

Landbruket i Østerrike og Norge har både klare likheter og ulikheter, men i motsetning til flere andre EU-land har østerrikerne klart å beholde et grunnfjell av småbruk.

Agri Analyse har gått gjennom tallene fra landbruket i Østerrike og levert en rapport. Den ser på hvilke økonomiske grep landet har tatt for å ta vare på småbrukene i fjellene, samtidig som de

har en stadig voksende eksport av landbruksvarer.

Et av hovedfunnene er at der hvor de norske støtteordningene er langt mer volumbaserte og generelle, så fordeler Østerrike støtten mer ut fra areal og de spesifikke forhold på gården.

Støtteordningen regnes ut avhengig av jordbruksarealets geografisk beliggenhet, driftsutfordringer og størrelsen på bruket. De små gårdene i de bratte fjellområdene får mer av støtta,

de store gårdene med flate jorder i lavlandet får mindre.

I rapporten fra Agri Analyse, skrevet av Knut Skaug Haraldsen og Torbjørn Tufte, vurderer en at dette kan være noe å ta lærdom av også for norske forhold.

«Det er grunn til å anta at å bruke det faktiske arealet gårdsbrukene drifter, mer aktivt for støttebetaling, gir mulighet for å etablere et langt mer treffsikkert og rettferdig system for å kompensere bondene for driftsulemper

og produksjonsbegrensninger på arealet», står det i rapporten.

Over to milliarder euro

Agri Analyses rapport viser at det er hovedsakelig tre former for støtte som går til bondene. To av dem går inn under EU's felles landbrukspolitikk (CAP). Den ene direkte støtten (711 millioner euro i 2020) er fullfinansiert av EU, og den andre er et spleiselag mellom EU og medlemslandet og kan i større grad tilpasses lokalt

Foto: Mostphotos

Fakta

Om landbruket i Østerrike

- Til tross for at Østerrike har klare likheter med Norge ved at de har store fjellområder, så er landet også svært annerledes. Landet er tett befolket med korte avstander og jordbruksarealet utgjør 32 prosent av landarealet, mot Norges 3.
- I Norge blir størstedelen av arealet brukt til grovfôrproduksjon til husdyr, mens i lavlandet i Østerrike produseres det mye korn, vindruer og grønnsaker. Over 50 prosent av arealet går til kornproduksjon.
- 17 prosent av arealet går til grovfôr, og det er bærebjelken

i fjellområdene. I perioden 2009–2019 økte melkeproduksjonen med 17 prosent, samtidig som antall kyr var nesten uendret, med i overkant av 500.000 kyr.

- I likhet med i Norge har antall bruk gått kraftig ned med 31 prosent i perioden. Fremdeles er det 29.000 melkebruk i landet, og bonden har i snitt 18 kyr. I Norge var det i snitt 28 kyr per gård på samme tidspunkt. Landet har et stort handelsoverskudd på melk, og eksporterte over 500.000 tonn i 2020.
- I 2016 hadde over 30 prosent

av gårdsbrukene under 50 dekar jordbruksareal. Til sammenligning var det litt over 10 prosent av norske gårdsbruk som hadde under 50 dekar. Nesten halvparten av Østerrikes gårder har under 100 dekar.

- Det var totalt om lag 109.000 gårdsbruk i Østerrike som mottok støtte i 2020.
- Ifølge Verdens handelsorganisasjon (WTO) eksporterte landet landbruksvarer for over 18 milliarder amerikanske dollar i 2020.

KILDE: AGRIANALYSE, WTO

Vin: I lavlandet er det gode vekstforhold i deler av Østerrike, blant annet har produksjonen av vin blitt populær de senere årene.

Foto: Mostphotos

snittbonden 18 kyr portsuksess

for såkalt landsbygdutvikling (1153 millioner euro i 2020).

Både den østerrikske staten og delstatene i landet bidrar i denne delen av støtteordningen, og her har Østerrike valgt å bruke handlingsrommet innenfor EU til å særlig prioritere de små brukene i områder med driftsmessige utfordringer. Særlig i disse områdene er melkeproduksjonen satset på.

«I Østerrike er landsbygdprogrammet som retter seg mot tiltak

som omfordeling til utsatte områder, miljøtiltak og opprettholdelse av kulturlandskap, sentralt», står det i rapporten.

Den tredje støtten er statlige eller delstatlige tiltak for landbruket.

«Ufordelaktige områder»

Det er særlig miljøprogrammet ÖPUL (Østerriksk program for miljøvennlig landbruk) og programmet for Ufordelaktige områder (AZ) som ligger inne i denne

støtteordningen for landsbygdutvikling. Førstnevnte er særlig retta mot miljøvennlig og økologisk drift. Der settes det blant annet krav om hvor mye av arealet som kan gå til én vekst og at en viss del av arealet må settes av til biologisk mangfold.

Støtten til ufordelaktige områder (AZ) er en form driftsvan-sketilskudd, hvor bønder som driver i områder med utfordringer knytta til topografi, klima eller jordsmonn, får ekstra støtte.

Hvert enkelt bruk blir rangert etter hvor vanskelig arealet er å drive på en skal fra 0–4.

«Dermed er systemet med vanskelighetspoeng utformet slik at det differensierer både på driftsvansker og på bruksstørrelse. Det vil si at jo mer utfordrende driftsforhold en har ut fra en kombinasjon av topografi og klimaforhold, og jo mindre areal gårdsbruket disponerer, desto høyere støttesats per hektar kvalifiserer bruket for».

Likevel er det slik at for mange

gårdsbrukere i Østerrike er ikke gårdsdrifta en fulltidsjobb. 61 prosent av familieeide gårder er drevet på deltid, og landbruksinntekten utgjør 53 prosent av total husholdningsinntekt i snitt.

Lars Blitt Hagen

lars.hagen@nationen.no